

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. române a Caransebeșului

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆ APARE DUMINICA ◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Prețul abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
" " " " pe 1/2 de an 5 cor.
" România și străinătate pe an 14 frc.
" " " " pe 1/2 an 7 "

Manuscrisurile să adresează la redacțiunea
„Foaia Diecezană” iar banii de prenumără-
țiune și inserțiuni la Administrațiunea Tipo-
grafiei și Librăriei diecezane în Caransebeș
Telefon Nr. 30.

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficioase, concurse,
ediete etc. publicate de 3 ori, dacă conțin
până la 150 de cuvinte 750 cor., până la 200
de cuvinte 10 cor., de aci în sus 12 cor

Mormântul fericitului episcop IOAN POPASU.

Să știe, că mormântul fericitului Popasu este așezat în naia bisericeții din cimiterul parohiei noastre Caransebeș, dinaintea ușilor împărătești. Lespedea, care-l acopere, este în stare bună; dar împrejurimea întregă: padiment, strane, scaune, sfeșnice, prapori, dulapuri, cu un cuvânt înrernul întreg este într'o astfel de stare, care nu să mai poate tolera fără a ne simți adânc atinși în sentimentul nostru de pietate față de defunctul episcop și fără a ne espune la critica străinilor, cari cercetează acea biserică cu ocaziunea înmormântărilor și parastaselor, eșind din biserică desigur nu cu impresii bune și nici cu bună judecată despre noi și despre sentimentele noastre de venerație față de bărbații mari, ce i-am avut.

Preasfinția Sa opiscopul nostru **Miron** a semnalat încă pela Crăciun 1912 datorința reparării acelei bisericeții, mai ales că și turnul, prea înalt și espus grozav vânturilor, amenința să cadă. Comitetul parohial, în frunte cu noul președinte Dr. G. Labonțiu, a și inițiat acum repararea, iară „Reuniunea femeilor române” din loc a deschis o colectă în acest scop cu rezultat până acuma multămitor.

Considerând că parohia nu are la dispoziție vr'un capital în acest scop — de sine să înțelege, că mai ales în afară trebuie făcut strictul necesar, îndeosebi un turn potrivit acelei capele de cimiter și mai puțin espus vânturilor; altcum el va reclama dese reparări, cecace trebuie evitat. Pondul principal însă trebuie pus pe intern, evitând și aci orice lux, și reînoidnd acele părți, cari absolut trebuiesc delăturate. Îndeosebi trebuie un padiment oblu și la înălțimea petrii de pe mormânt. Mai eftin și mai simpatic ar fi de lemn, de scânduri, pe cari doară parohienii grăniceri le-ar putea acuira mai eftin, dacă nu grătuit din pădurile lor estinse. Apoi trebuiesc văruiți și ornamentați pereții, susținându-să după

putință pictura veche bizantină, mai de valoare decât orice pictură nouă, ce s'a făcut în deceniile ultime. Asemenea trebuiesc înlocuite mobilele etc. înoidnu-să întreg internul, încât cu cinste să ne putem prezenta atât înaintea străinilor cât și să satisfacem pietății noastre față de mormântul scump al fericitului episcop **Popasu**.

Spre a putea face acestea cât mai curând, dorim succes inițiativei comitetului parohial, colectei Reuniunii femeilor, care are speciala îndatorire de a-se îngriji de acel cimiter și astfel și de capela din el; iară onoratul public îl rugăm și îndemnăm și din parte-ne să sprijinească aceasta laudabilă inițiativă.

Predica e' necesitate

În zilele de acuma, pline de păcate, adese auzim zicându-să: Pentru ce să merg eu la biserică? Eu nu aud aicea decât tot aceea ce am mai auzit. Eu învăț mult mai mult într'un teatru, ori voi fi edificat acolo mai mult ca dela o predică rea din biserică. Pentru ce să cetesc eu biblia! Nu știu oare foarte bine ce trebuie să cred ori să nădăjduesc? Nu cunosc eu oare bine datorințele mele? Și la fine nu sânt oare toate scrierile de conținut edificator totdeauna pline de singurătate vecinică? Și cele mai grele științe să învață din an în an, și dacă le știm, nu este oare utopie, dacă de nou le-am lua să le învățăm! Sau sânt eu în decursul vieții mele tot băiat, care zilnic trebuie să fie admonat? Pentru ce, întreb eu, e delipsă să cetesc și să citesc conținutul cărților edificatoare sau a bibliei, ori să merg în fiecare Duminecă sau sârbătoare la biserică, spre a auzi predică despre cuvântul lui Dumnezeu? Oare de ce folos este pentru cineva predică și cuvântul rostit de preot, căci el nu aduce nici un folos și prin aceasta nu să edifice?

¹⁾ Tractat cetit în conferința profească a tractului Oraviței în anul 1913.

Asemenea sentințe și întrebări auzim zilnic în societatea omenească, cu deosebire în societatea intelectualilor sau dela oameni ce trec în lume cu multă învățatură și cultură, după care spoială s'a început a să lua și poporul dela sate.

De fapt ei află în aceste observări mult adevăr. Eu, deși nu sânt în stare să răspund totdeauna, simt totuși, că în aceste întrebări este ceva unilateral și neadevăr.

De aceea doresc în cele următoare prin această conferință să mă încerc, barem în parte, să restabilesc valoarea adevărilor și a plinitudinii ce residă în rostirea cuvântului dumnezeesc, în cercetarea bisericii, în citirea cărților sfinte, cu atât mai vârtos, că, cu durere, în una din conferințele noastre din trecut chiar dintre noi și încă teribile dictu, din pleiada cea tânără, am trebuit să aud ca predica în biserică, cuvântul dumnezeesc rostit la poporul nostru nu are nici un efect; cu predica nu se poate face nimica, deci nu edifică!

Pentru a putea fi mai bine înțeles, permiteți-m, On. frați, să mă abat puțin și să fac o mică escurzie.

În aceste sentințe rostite e sigur ceva ce nu se află în cuvântul omului de toată ziua. Pentru cei mai învățați ai lumii vechi, pentru cei și în ziua de azi place la mulți, fără a fi provocați, fără a fi siliți, să se ocupe cu lucrurile dumnezești și să țină la ele cu atâta tărie?

Poetul împărat al veacurilor trecute ale iudaismului, David, a consacrat o parte mare a vieții sale contemplațiilor sfinte, cărora în ziua de azi multe persoane de descendență mult mai inferioară și cu ocupațiuni mult mai neînsemnate abea ar arunca o privire și ar voi să știe de celece împăratul David rar se despărția. Și el era convins de marea însemnatate a acestor contemplațiuni a cuvântului dumnezeesc în inima lui, căci iată cum începe el tonurile harfei sale: *«Desăvârșită este legea Domnului, re'nsuflește sufletul. Credincioasă este mărturia Domnului, ea înțelepțește pe cei simpli. Drepte sânt așezămintele lui Dumnezeu, ele învesetesc inima. Luminate sânt poruncile Domnului, ete luminează ochii. Curată este frica de Dumnezeu, ea rămâne în veci. Adevărate sânt judecățile Domnului, în totul drepte. Mai de dorit decât aurul, da decât mult aur curat. Și mai dulci decât mierea și fagurul. Și de ele să luminează robul tău și în păzirea lor este mare răsplată. Greșelele cele din neștiință cine cunoaște?»* (Ps. 18, 8—13).

Odată, când un învățat al veacurilor trecute a fost întrebat, că oare de ce cetește el neîntreput cărți despre lucruri dumnezești, căci — îi zice: — și așa cetindu-le de atâtea ori le știi? — îi

răspunse: Prietene! pentru ce iai tu azi nutremânt, oare n'ai mâncat eri? Da, îi zice, eu o fac aceasta ca să pot trăi! Și eu, îi replică el; eu iarăș cetesc, ca să fiu viu — răspunse înțeleptul. În răspunsul acestui filozof residă mult adevăr. Cum avem noi lipsă de hrană pentru corp, tot așa avem lipsă pentru nobilitatea sufletului de hrană sufletească. Fără de acest nutremânt sufletesc, eul nostru ar deveni tot mai slab și în fine s'ar strica. Cu cât mai valoros este sufletul meu nemuritor, cu atât mai mare îngrijire trebuie să i-să dea pentru creștere și susținere. Căci sufletul sânt cu însum, corpul îmbrăcat nu sânt.

E delipsă dară, ca sufletul încotinu să fie nutrit și întărit. Și acest nutremânt, această întărire a sufletului omului să face prin cuvântul lui Dumnezeu, prin predică și prin toate acele lucruri, ce să aud în sfintele slujbe, și sânt depuse în cărțile sfinte, unde află omul o lectură vecinică și plină de învățături și îndemnuri bune și folositoare, la care știința lumii profane, cărțile de senzație, romanele, teatrele și toate învățăturile lumii trecătoare nu au bază. Ele suscită numai patimile, dar absolut nu edifică.

Pentru că sufletul în noi este cea scântee dumnezească, care s'a sădit de Creatorul atunci când au așezat pe om în lume. Din el și suflarea lui s'a plămădit, și la el după percurgera vieții are să se re'ntoarcă. De aceea își ia sufletul nutremânt din cele ale Domnului, cum primește corpul ajutor și putere din cele ale pământului, din țărână din care s'a făcut și în care să va întoarce.

Că sufletul nostru este de natură dumnezească ne dovedește această evident dorul ferbinte și dragostea după cele supranaturale. Sălbătecul ce trăește singuratic în pustietățile codrilor, care nicidecum n'a auzit și aflat dela nime despre existența unui Dumnezeu, a ajuns la gândul, că este o ființă mare, ce cuprinde lumea și de care el în nimicnicia și întunecul său se cutremură și îngrozește. *«Căci păgânii, cari lege neavând, fac din fire cele ale legii»*.

Cele mai vechi popoară s'au ocupat cu drag cu ideia ființelor nevăzute, care singure să plămădiau în mintea lor. Națiunile cele mai sălbătice și dure au avut și ținut cele religioase ca bunul lor cel mai mare și sfânt. Feluritele credințe deșerte ale oamenilor simpli, credințele lor în apariția duhurilor, fantoamelor, spiritelor rele și a lucrurilor fantastice, ținerea lor la cele necuprinse și miraculoase sânt dovezi nerăsturnare despre dorul sufletului după cele supranaturale și dumnezești. Prin descoperirile dumnezești nu primește însă sufletul nimica nou, ci numai aceea ce e în el, devine ma

vioi, mai răspicat. Aceste descoperiri sânt înflorirea sufletului în toată plenitudinea spre aceea este și trebuie să fie între Dumnezeu și țărână. Credința unei ființe supreme, unui ce necuprins atotdrept și dumnezeesc zace în suflet. Aceasta nu e numai o simplă presupunere, cum noi știm și cunoaștem lucrurile de pe pământ, ci aceasta credință e natura sufletului însaș, ori chiar exprimarea ei. De aici apoi urmează, că toți oamenii au religione, au un cult, fie cât de afundați în cruzime și barbarie (după Plutarh).

Dar numai într-o putere să poate dezvolta slab și sărăcăcios sufletul. De aceea vin rătăcirile popoarelor la visurile păgânătății, de aici degenerările religiei patriarhale.

Isus Cristos apare. El a fost glasul Creatorului către suflet și de aceea să cheamă el Cuvântul. El a adus și descoperit lumina în întunecimea sufletului omenesc și a arătat legătura cu Dumnezeu creatorul, de unde el are originea. De aceea se și numește el *Lumina lumii*. El a dat sufletului iarăș, adică spiritului omenesc, raportul și atârnarea sa naturală cu Dumnezeu și vecinicia, și a arătat acele pozitiv, despre ce sufletul nu era lămurit, adică nu-ș cunoștea menirea de a fi peste tot ce e pământesc și de a se putea ridica la Dumnezeu, a se perfecționa până a ajunge la: *«Fiți desăvârșiți, precum Tatăl nostru desăvârșit este»*.

(Urmează)

Conferințe învățătoarești

s'au ținut în Arhidieceză, pertractându-să studiul Limba maghiară în școlile noastre confesionale.

Vasile Gan, protopresbiter, comisar konzistorial.

Cu ce să explică rezultatul nemulțămitor? — Sigur nu cu lenea învățătorilor, ci cu pretenziunile imposibile de împlinit din § 19. Legea cere mai mult decât să poată împlini. Sufere și de scăderea, că nu face nici o deosebire între școlile sătești și urbane. Strânge sub o pălărie și măsură cu aceeași măsură toți elevii ca și când nu ar fi de toți știut, că capacitatea (posibilitatea) de a însuși limbi nouă variază după talentele de limbă a elevilor și după mediul în care trăesc, și că elevii din ținuturi unde limba socială nu e cea maghiară, nici-când nu-și vor putea exprima la perfecțiune „gândirile” în această limbă. În gimnaziul să propune câte 8 ani latina oamenilor acum mari. Cine însă o vorbește? Oare elevii școlii noastre, copii nevrăstnici, cărora puțin le stă mintea la învățatură, să facă excepție?!... I. Rousseau în Emilul său a zis: Fiecare lucru poate avea mii de semne, însă fiecare idee nu poate avea decât o formă, prin urmare omul nu poate învăța decât o singură limbă. Dați elevilor atâtea sinonime câte vă place, voi schimbați cuvintele, nu limba: copiii nu vor ști nici când decât o limbă. Cred că Rousseau deștul de bine explică eronarea din § 19. Ca să nu să creadă, că sânt parțial și caut argumente în autori dușmani învățării

limbei maghiare, produc la acest loc și un pasagiu din o vorbire a contelui Apponyi Albert, autorul legii din 1907, ținută în cameră la 28 Ianuarie 1889. Iată ce zicea la 1889 urzitorul legii școlare dela 1907: „Cu toții am întâlnit în viață oameni, cari știau mai multe limbi, cum să cade. La astfel de oameni, dupăcum ne-am putut convinge, lipsa de corectitate în exprimare influențează și ideile înseși. Un spirit, în care stăpânește confuzie de limbi, nu e în stare nici să producă idei clare și nici să arate o judecată statornică și logică. De aceea mi-să pare, că imprimarea unei limbi străine până la măsura ca cineva să poată cugeta în aceasta limbă și să se poată ocupa științific cu ea, trebuie să ducă neapărat la una din două: sau la zdrobirea puterii intelectuale și la zăpăcirea funcțiunilor unitare ale vieții spirit uate, sau la nimicirea limbei materne și la ridicarea limbei străine la rolul de stăpân.”

Nu eu, ci autorul legii din 1907 a croit critica fătului său, înainte de a-i da naștere. Și încă ce critică. Noi numai urmele legislatorului le călcăm când zicem: Dispoziție păgubitoare culturii noastre este §-ul. 19 fără a putea măcar în parte servi scopul pentru care s'a creat.

Consecvența? — Trebuie explicat și aplicat §-ul între marginele echității, cari nu vațămă nici cultura noastră, și în marginile posibilității, căci pretind numai aceea ce să poate dela micii școlari. Va veni vremea, și poate nici nu e departe, când autorii legii vor asculta glasul bisericii noastre prin reprezentanții ei legali, și vor imblânzi ori scoate din voloare părțile prea dure ale legii. Esperințele și constatările ce le facem noi aici, vor aduce, cum cred, bun serviciu și în o parte și în alta.

Trec acum la alt ordin de idei. Dvoastră ca corporație executivă culturală, irelevant de celece au fost sau vor urma, datori sântei: a) a executa legea în măsura ce să poate, și b) a căuta și afla căile ce facilitează sarcina D-voastră, ca propunători ai limbei maghiare.

Scopul prim îl veți putea ajunge alegând din plan materialul ce să poate prelucra (selecționare admite și însuș planul) în școlile din cercul conferențiar. Forța învățământului maghiar va forma-o, cum cred, învățământul intuitiv prescriș în plan pentru clasele prime ale școlii populare. Materialul redus în estenziune să va prelucra după principiul: „non multa, sed multum”, cât să poate de aprofundat, ca să poată pune din el elevii independent întrebări și să poată da și răspunsuri. Vă veți feri apoi de terminii științifici, de noțiunile prea abstracte, de cuvinte înalte, cărora elevii în viața de toate zilele nu le trag nici un folos. Țăranii noștri, și dacă să vor întâlni cu țărani unguri, în conversația ce s'ar încinge între ei, nu vor folosi cuvinte înalte, ci numai vorbele uzitate în limba populară. Dece atâtea forțare deci la însușirea graiului înalt și științific literar, căruia nicicând nu i-să va trage nici un folos în viața practică?! Limba maghiară să învață, dacă să învață, să-i tragă folosul generațiile viitoare în praxa vieții. Când folosul nu să tragă superfluu e și învățământul. De aceea cer, ca elevii să se deprindă numai în frazele convenționale mai uzitate. Primit acest punct de privire, § 19 va suna: Limba maghiară să va propune în măsura, ca elevul cu limba maternă nemaghiară, după absolvirea școlii populare, să-ș poată exprima în această limbă cât mai la înțeles gândirile asupra lucrurilor și acțiunilor ce stau aproape de ei.

Scopul al doilea privește metoda. Facilitare în propunerea limbei maghiare să poată obținea prin per-

fecționarea metodului. Metodul, să înțelege, rămâne cel direct, fiindcă comunică fără încunjur ideile maghiare. Metodul acesta trebuie însă dezvoltat și aplicat după unele reguli bine fixate. Planul, în privința metodului direct, da la pagina 128 următoarea îndreptare: „Materialul menit pentru conversațiile maghiare trebuie tractat întâi în românește din toate punctele de vedere”. Foarte bine! Ar fi și absurditate a conversa cu elevii fără a avea dinainte orientarea în materialul ce formează obiectul conversației maghiare. Mamele încă învață micuții a vorbi cu ajutorul mimicii, gesturilor etc., adică le împrumută idei întâi. Așa trebuie să facă și învățătorii. Lângă ce zice planul trebuie să adăugă și alte considerante, de aceea D-voastră metodul direct îl veți manua după regulile ce le țineți aici:

1. Conversației maghiare îi premerge conversația română, dar nu în ora de maghară, ci în altă oră mai înainte (d. p. română). Când cu maghiara numai să reasumă conversația română pe scurt.

2. Întrebările și răspunsurile maghiare, cu alte cuvinte, toată convorbirea maghiară are să decurgă după ordine de idei înainte știute, nu de-avalma: cum să nimer întrebările și răspunsurile. Conversațiile de-avalma sânt *curat verbalism*, elevii nu le pot urmări și nici nu au interes pentru așa învățământ.

3. La convorbiri au a să folosi numai cuvinte dinainte cunoscute elevilor. Fiecărei conversații îi premerge deci memorizarea de cuvinte maghiare (al căror conținut să înțelege îl cunosc elevii în românește). Cuvintele nouă să învață din memorie (să spun cu graiul, ori să scriu pe tablă). Unele manuale au mic vocabular, care face bun serviciu.

4. Conversațiile să fac în fraze scurte și întregi. Perioadele — cel puțin la început — să evite total. Piese narative (narațiunile) le povestește învățătorul din început până la sfârșit, fără întrerupere, ca să nu să conturbe înțelesul, apoi să reproducă conținutul prin elevi. (E bine a preface în narațiuni toate conversațiile, ca să se deprindă în limbaj fluent elevii).

5. Conversațiile să fie scurte, din câteva fraze numai. În o oră e destul, dacă să poate isprăvi cu o idee sau notele unei idei din bucăți de convorbat. Frazele le reproduc toți elevii, rând pe rând, începând cu cei mai buni și apoi treptat cu slabi până la cel din urmă. În cor e permis a reproduce numai fraze ce le rostesc toți elevii bine, nu singurat, astfel în loc de memorizare, se trezesc elevii cu beție de vorbe neînțelese și rău pronunțate.

6. Când convorbirea stă în legătură cu vr'o piesă din carte, în conversație să urmează șirul ideilor din carte, cât să poate de independent de carte. Piesa să ceteste cu elevii numai la urma conversației, când prin întrebări și răspunsuri potrivite să explice frazele cărții și cuvintele nu destul de cunoscute elevilor, și să pun a reproduce și după carte conținutul.

7. Elevii, când răspund, fiecare vorbă și fiecare frază să o pronunțe întreagă și corect. Învățătorul nicidecum nu trece înainte până nu obține pronunțările perfecte, ori cât timp s'ar recere la început. Răspunsurile de fraze prescurtate: igen, nem etc. să nu le tolereze deloc, fiind în detrimentul exercițiilor de vorbire.

8. Conversațiile să scriu și pe tablă și în caete (vidimate regulat de învățător), ajutând scrisul și cetitul, deprinderea ochilor și mânilor și însușirea ortografiei maghiare.

9. E de dorit, ba e postulat pedagogic chiar, că la conversații să participe și elevii altor clase. Grupările sânt folositoare și pentru învățător și pentru elevi. Învă-

țătorul ajută elevii mai mari în darea răspunsurilor bune, dela cari le învață cei mici; iar pentru elevii sânt folosite, că sporesc orele ocupărilor directe.

10. Jocurile de copii, cântările, gimnastica etc. — din punctul de vedere al instrucției — au menirea a exercita elevii în graiul maghiar și a-i înviora, după oboseală. În orele menite lor să vor exercita și aceste în măsura decretată de plan.

Aceste ar fi cele 10 porunzi ale metodului direct, cari la tot cazul cer aplicație.

Am spus în resumat toate experiențele mele referitoare la chestia de pe tapet. Voiam să fiți prealabil orientați asupra problemelor ce să vor dezlega în desbateri. La D-voastră este acum rândul a cerne, a alege ideile bune și folositoare, a adăuga și întregi, a decreta cu un cuvânt măsurile ce le aflați cu cale în scopul rezolvirii norocoase a chestiei. Veți și face aceasta cu drag și însuflețire, — nu mă indoesc.

Vă salut, Domnilor! și conferența învățătorilor din cercul IX o declar de deschisă.

(Urmează)



Lumina electrică în biserica noastră

Mitropolitul Primat al României a dispus prin ordinul său circular publicat mai jos, ca în toate bisericile din comunele, unde este uzină electrică, să se introducă lumina electrică, deoarece în urma progreselor chimice de azi este o imposibilitate a împedeca falzificarea luminilor. Este deci o sinamăgire a presupuște, că noi ardem în biserica lumină rituală, canonică — cum s'ar zice, adică lumini de ceară. Din contră — dacă Regatul român — nu e în stare a împedeca falzitatea cu toate enormele pedepsiri (175 în 4 luni), atunci, ce să mai zicem noi aci, unde nu-i pedepsește nime pe falzificători. Mulțimea luminilor este de **parafină**, păcură, un adevărat venin pentru plămânilor oamenilor. Deci oricât de conservatoare trebuie să fie biserica în toate lucrările ei, totuș a susține parafina în locul electricității acolo, unde să poate, asta nu mai însemnează conservatism, ci cu totul altceva. Iată ordinul:

Ordin circular cu Nr. 4471 din 6 Octomvrie 1913, trimis P. P. C. C. Protoerei din Eparhia Sfintei Mitropolii a Ungro-Vlahiei, relativ la *iluminatul Bisericilor cu electricitate*, unde să poate, contra lumânărilor falzificate.

Prea Cucernice Părinte,

Având în vedere, că cu tot controlul ce să face pe baza legilor și regulamentelor trecute și actuale, ca lumânările de ceară să nu mai fie falzificate, pentru cultul nostru ortodox, totuș traficantii se strecoară în diferite chipuri și merg înainte cu fabricarea lumânărilor falze, — cum să vede din adresa cu Nr. 11864/913 a Domnului Ministru al Cultelor (Ad-ția Casei Bisericii), care numai în interval de 5 luni a pronunțat 175 decizii de condamnare contra negustorilor necinstiți;

Având în vedere, că aceasta speculă nepioasă oglindește spiritul de necredință sau de inconștiență a tuturor acestor negustori, cari nu știu, că ceara curată, produsul albinelor din flori, *simbolizează* prin lumânarea fabricată ca atare *jertfa cea mai curată*, ce sânt datori creștinii să aducă lui Dumnezeu;

Având în vedere, că, decât mai multă *lumină falșă* și vițiată, care aduce prejudiții și Bisericii Domnului, ca locaș, innegrind pictura, și stricând sănătății creștinilor, cari inspiră în plămânilor *substanțele otrăvitoare*, este mai bine și mai creștinește, să se proaducă Domnului, deși mai puține lumini, dar cele mai curate;

Având în vedere, că între progresele științei omenirea înnumără, ca o descoperire foarte însemnată, *electricitatea*, care ca produs al spiritului omenesc poate foarte bine a să considera **ca un prinos curat, demn a fi adus lui Dumnezeu.**

Mai având în vedere, că deja în multe din bisericile țării a fost introdusă electricitatea, atât spre a să protejeze sfintele locașuri de profanarea lumânărilor false, care în scurt timp le innegresc și le desfigurează, adică pictura, catapeteasma și altele, ceea ce nu să poate restaura decât cu multe zecimi de mii de lei, cât și spre a să glorifică Dumnezeu prin multă lumină;

Pentru toate aceste considerațiuni, Noi, pătruși de răvna și dragostea ce avem, ca sfintele biserici, singurele monumente văzute ale artei strămoșești din aceasta păzită de Dumnezeu Eparhie să strălucească prin buna îngrijire și curățenie, dispunem ca, Prea Cucernicia Voastră să puneți în vedere tuturor Epitropiilor urbane, **spre a introduce pe cât va fi cu putință, și cu mijloacele de cari dispune, electricitatea în Biserică, bine înțeles în localitățile unde să găsească uzinele producătoare.**

Însă, le veți atrage luarea aminte, că simbolul cel vechi, adică *lumânările de ceară curată, să nu lipsească* în nici un chip din Biserică, și anume *dela Sfântul Altar, dela Sfânta masă, dela Sfântul jertfelnic* (Proscomidie) și dela Catapeteasmă. Asemenea nu vor lipsi sub nici un motiv lumânările de ceară curată la toate serviciile dumnezeiești, la care este îndatinat a să împărți la creștini lumânări, cum sânt: *parastasele, înmormântările* etc., unde să să pună în vedere familiilor de a nu introduce sub nici un cuvânt lumânări false.

Dar precum V'am obligat prin ordinul circular Nr. 1568 din a. c., așa și cum vă invităm să supravegheați ca, pentru pangarele bisericilor, epitropiile să procure lumânări numai de ceară curată, iar creștinii să fie sfătuiți de preoți de a aduce la biserică numai astfel de lumânări curate, care singure pot cruța picturile și sănătatea credinșilor. Cunoscând totdeodată, că dacă din creștini aduc lumânări de dreptul în biserică fiind falsificate, pe toate acestea preotul nu trebuie a permită consumarea lor în biserică, ci dacă s'ar aduna până la câteva kilograme, toate aceste să să preschimbe în sloiuri de ceară curată, din care sub controlul său și al epitropiei să fabrice lumânările, sub supravegherea omului special al fabricii de lumânări, aplicând pe ele sigiliul.

(ss) † *Konon*, Mitropolit Primat.

1—3

Director, (ss) *D. Boroianu*.



Programul

conferinței preoțești pastorale din protopresbiteratul Panciovei, care să ține în sânta biserică din ALIBUNAR la 2 Septembrie 1914 st. v.

1. Sânta liturgie împreună cu chemarea Duhului sânt.

2. Predica preoților *Marcu Boldovina* și *Antoniu Balea* pentru preoți și a preotului *Stefan Sperchez* pentru popor, eventual a preotului *Valeriu Perin* din Glogon pantru popor.

3. Deschiderea conferinței.

4. Cetirea listei membrilor conferinței și constatarea prezenței și absențelor și pedepsirea celor absenți.

5. Preotul local salută conferința preoțească.

6. Cetirea predicilor.

7. Alegerea notarului, cassarului, bibliotecarului conferinței pe anii 1915, 1916, 1917.

8. Staverirea taxei anuale, ce au a c solvi membrii conferinței fondului conferinței preoțești.

9. Suspinderea ședinței. Încassarea taxelor dela membri.

10. Redeschiderea ședinței.

11. Raportul cassarului conferinței preoțești pe anul 1914.

12. Raportul bibliotecarului conferinței preoțești pe anul 1914.

13. Socoțiile fondului conferinței preoțești pe anul 1914.

14. Inventarul fondului conferinței preoțești pe anul 1914.

15. Preliminarul fondului conferinței preoțești pe anul 1914.

16. Disertațiile, cari vor ajunge la rând (*Boldovina, Milu, Sperchez*).

17. Cauza încredințării, logodnei, cum să să purceadă.

18. Cauza cercetării bisericii din partea poporenilor și tinerimei școlare.

19. Nunți și petreceri în post nu să fac. Să atragă preoții atențiunea corurilor, tinerimei studioase, inteligente și poporenilor.

20. Discuțiuni în privința nazarenismului.

21. Discuțiuni în privința concubinatlui.

22. Respectarea sărbătorilor. Sărbătorile nu sărăcesc poporul cum susțin unii — ci-l întăresc.

23. Discuțiuni în privința elevilor nazarineni dela diferite școale.

24. Ate obiecte.

Satul-nou, în 2 Ianuarie 1914.

Trifon Miclea,
protopresbiter.

1—3



Procurarea favorabilă de articli economici

Aducem la cunoștința economilor noștri de pretutidenea, că subscrisul comitet este gata a *mijloci pentru ori și cine i-se va adresa*, procurarea articlior economici amintiți mai jos, lângă cari însemnăm și prețul:

1. Sămânță de iarbă engleză, 1 kilogram 66 bani.

2. Sămânță de iarbă „Kammgras“, 1 kgr. 1 cor. 90 bani.

3. Sămânță de luțernă franceză, 1 kgr. 2 cor. 2 cor.

4. Sămânță de trifoi, 1 kgr. 2 cor. 40 bani.

5. Sămânță de napi „Mammuth“, roșii mari, un kgr. 64 bani.

6. Sămânță de napi „Obendorf“, galbini, rotunzi, 1 kgr. 68 bani.

7. Sămânță de napi „Eckendorf“, roșii, 1 kgr. 68 bani.

8. Sămânță de mohor, 1 kgr. 32 bani.

9. Sămânță de ceapă „Zittau“, uriașă, galbină, 20 grame 30 bani.

10. Sămânță de ceapă „Braunschweig“ 20 grame 30 bani.

11. Sămânță de ceapă „Tripoli Rocca“ 20 grame 30 bani.

12. Sămânță de ceapă „Madeira“, 20 grame 30 bani.

13. Sămânță de sălată „Graf Zeppelin“ de iarnă, 20 grame 30 bani.

14. Sămânță de salată „Matador“, foarte mare, gustoasă, timpurie, 20 gr. 30 bani.

15. Sămânță de salată „Kaiser“, (nouă), galbină, aurie, mare la căpătină, ușor de transportat, 20 gr. 24 bani.

16. Sămânță de pătrânel de toamnă, 20 grame 10 bani.

17. Sămânță de pătrânel lung „Zneimer“, dulci, 20 grame 10 bani.

18. Sămânță de morcovi de vară „Nantes“, 20 grame 24 bani.

19. Sămânță de morcovi de toamnă „Quadilburg“, 20 grame 24 bani.

20. Sămânță pe ridichi de vară „Stuttgart“, albi, timpurii, 20 grame 10 bani.

21. Sămânță de ridichi de Mai, mari, albe, 20 grame 10 bani.

22. Sămânță de ridichi de iarnă, negre 20 grame 10 bani.

23. Sămânță de ridichi de iarnă, albe 20 grame 10 bani.

24. Sămânță de castraveți de „Paris“, 20 grame 30 bani.

25. Sămânță de varză „Braunschweig“, uriașă, de iarnă, 20 grame 20 bani.

26. Sămânță de călărabe (guli). albe, timpurii, 20 grame 40 bani.

27. Sămânță de călărabe de iarnă, vinete, 20 gr. 40 bani.

28. Sămânță de mazere „Fürst Bismarck“, timpurie, 100 grame 60 bani.

29. Sămânță de fasole de Iulie, 100 grame 40 bani.

30. Sămânță de fasole „Mont d'or“, galbină, 100 grame 60 bani.

31. Sămânță de patlagele „Excelsior“ (nouă), foarte gustoasă, 20 grame 1 cor.

33. Sămânță de patlagele „Ficarazzi“, foarte timpurii, 20 gr. 50 bani.

34. Sămânță de paprică sârbească, 1 porție 10 bani.

35. Sămânță de sfecle „Aegyptienne“, 20 gr. 10 bani.

36. Sămânță de spinat „Goliath“, 20 gr. 10 bani.

37. Flori: „Aster de Hohenzoller“, mestecate, 1 porție 10 bani. Gheorghine „Dehile“, mestecate 1 porție 10 bani.

38. Legături de altoit „Raffla“. 1 kgr. 1 cor. 20 bani, 10 kgr. 10 cor.

39. Funii de „Cocos“ (de legat altoi), 1 kgr. 1 cor. 20 bani. 10 kgr. 10 cor.

40. Rășină de altoit fluidă, o cutie à 500 grame 1 cor. 60 bani. à 250 grame 1 cor., à 125 grame 50 bani, à 60 grame 30 bani, și à 30 gr. 20 bani.

Doritorii, carl vor trimite la adresa subscrisului secretar prețul cum și 20 bani pentru buletinul de expediție și pentru pachet, 4 bani taxa de inmanare postală și 20 bani pentru osteneală, drept dăruire pentru un scop de binefacere — vor primi articlii comandați cu posibilă grătire.

Sibiu, 17 Februarie n. 1914.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“.

Pant. Lucuța
president.

Vic. Tordășianu
secretar.

Știri

Sărbătorirea Dlui A. D. Xenopol La Iași profesorii dela facultatea de litere au luat inițiativa să sărbătorească la universitate pe Dl A. D. Xenopol din prilejul alegerii lui la „Academia de științe morale“ din Paris.

Prof. Dr Nicolae Bălan a fost achitat. Să știe că astă toamnă un ofițer de honvezi din Sibiu, pe motiv de agitație, arestase pe prof. Bălan și l'a tratat nu cum s'ar aștepta dela oameni culți. Joi în 5 l. c. a fost pertractat procesul și atunci s'a dovedit nevinovăția prof. Bălan. Faptul acesta a fost primit cu deosebită bucurie în cercurile românești din Sibiu.

Câte universități are Europa? După un ziar din Bruxela în Europa sânt 125 universități cu 229 mii studenți, și anume: *Germania* are 21 cu 49 mii studenți, *Franta* 16 universități cu 32 mii, *Austro-Ungaria* 11 universități cu 30 mii, *Marea Britanie* 15 universități cu 25 mii, *Italia* 21 universități cu 24 mii, *Rusia* 9 universități cu 23 mii, *Spania* 9 universități cu 12 mii, *Elveția* 7 universități cu 6.500, *Belgia* 4 universități cu 5 mii, *România* 2 universități cu 5 mii, *Olanda* 5 universități cu 4 mii studenți. La universitatea din Berlin sânt cei mai mulți ascultători, aproape 14 mii, Sorbona din Paris are 13, Viena 11 mii.

Asentările — după vești din Viena — să vor ținea în luna Aprile.

Uniformă în calcularea timpului. O foaie germană e informată, că cercurile competente din Berlin și Viena tratează asupra modalității de a socoti timpul de 24 ore la poșta, telegraf și căile ferate. Această socotire s'ar introduce deodată în Austro-Ungaria, Elveția și Germania.

Un tablou a lui L. da Vinci s'a găsit la comerciantul Brandry din Cognac (Franta). Tabloul — necunoscut până acum — reprezintă o femeie cu un copil în brațe și are signatura V. cum sânt semnate mai multe tablouri ale artistului. Proprietarul are acest tablou (zâmbetul femeii aduce mult cu al Giocondei) dela socru-so, iar acesta l'a cumpărat deodată cu o prăvălie din Fond Quartier, unde odinioară era castelul lui Francisc I. Fosta proprietară a prăvăliei din chestiune avusesse mai multe obiecte din castel, le-a vândut apoi cu prețuri frumoase. Doi specialiști din Bordeaux au examinat tabloul și au declarat, că nu e copie, ci opera lui Leonardo da Vinci.

Primirea elevilor în institutul surdo-mușilor din Timișoara. Inspectiunea institutului surdo-mușilor din Timișoara la finea lunei Iunie a. c. va lua elevi pe anul școlar viitor.

Pentru primire în institut pot petiționa numai acei parinți, ai căror prunci sânt în etate de 7—10 ani și făcuesc în comitatul Timișului, Caraș-Severinului sau în Torontal.

În clasele superioare să primesc și elevi, cari nu sânt muți din naștere, și așa numai târziu au asurzit.

Primirea în școala surdo-mușilor să cere dela inspectiunea institutului, iar petițiunea să trimită la direcțiunea institutului cu următoarele documente:

- Estras de naștere (carte de botez);
- atestat dela medic, în care să dovedește cauza asurzimei;
- testimoniu de oltoire;
- testimoniu dela comună, în care să arată starea materială a părinților; în caz că acest testimoniu e de paupertate, petițiunea e scutită de timbru;

e) acei părinți, a căror stare materială le permite a plăti pentru susținerea pruncului în școală, sânt datorii a alătura la petițiune o adeverință (jurisdictă), în care se deobligă, că vor plăti regulat ratele prescrise.

Tipăriturile delipsă pentru actele de sub b) și d) să capătă gratis la direcțiunea școlii.

De elevii fără avere va îngriji institutul. Didactrul pe an e 40 coroane. Părinții fără nici o avere vor fi scutiți și de aceasta sumă mică.

Pentru proviziune la fiecare lună e de plătit rata, didactrul să poate solvi în două rate.

De haine au să îngrijescă părinții.

Petițiunea să să trimită direcțiunii institutului surdo-mușilor în Timișoara cât mai curând, dar mai târziu până în 15 Iunie a. c.

Spre știre. Atragem atențiunea onoratului public asupra afișului alăturat în foaia noastră de astăzi care să referă la vindecarea călbazei.

Bibliografie

Vatra școlară Nr. 3 cuprinde: Ioan Gottlieb Fichte, Dr P. Roșca. Pedagogia încrederii și a încurajării, V. Stan. Ghiocelul (lecție practică pentru anul VI), după R. Seyffert. Din viața școlară. Din viața dascălească. Informațiuni. Bibliografie.

Lucefărul Nr. 5 are următorul cuprins bogat și variat: T. Codru, Ardealul în România. P. Papazissu, Iubire ascunsă (poezie). Livia Rebreanu, Crizanteme.. (poezie). V. Demetrius, Șoriceache. Oct. Smighelschi, Pictura bizantină românească. Const. Kiricuta, Prin parc (poezie). P. Papazissu, Sonet orientat (Poezie). Radu S. Dragnea, Poetul Sf. O. Iosif. *Dări de seamă*: D. N. Ciotori, M. Beza: Pe drumuri. *Cronici*: Sofia Ciora: Gheorghe Asachi în Roma. Dr P. Roșca: Henri Bergson. Însemnări: Bomba dela Dobrița. Învățătorii români sălăgeani în lumina adevărată. Deșlușiri de un dascal sălăgean. Reorganizarea „Convorbirilor literare”. Șegescu — întrerupere. Domnul Notar. Cursurile „Asociațiunii”. Corespondentul „Românului”. — Bibliografie. *Ilustrațiuni*: Octavian Goga. Octavian Smighelschi: Înălțarea Domnului; Nașterea Domnului; Răstignirea Domnului; Profetul Daniil. Henri Bergson.

Ramuri Nr. 3, 4: Moartea clopotarului; I. Agâr-biceanu. Cântec de toamnă (poezie). I. U. Soricu. Într'un sfârșit de an, P. Șeicaru. Păcat (poezie), Zaharie Bârsan. Înstrăinată (poezie), Mihnea Olmazu. Alean (poezie), G. Săpunaru. Cetind credințe literare, E. C. Decusară. Din Cattul (poezie), Al. Iacobescu. Cugetări despre artă, Liviu Marian. Cronică și Bibliografie.

Cosinzeana Nr. 11 are: Cultură Ilberă. Amiciția franco-română. Din ale fachirilor. Mirosul raselor ome-nești. Moda de primăvară. Spiritizm ori adevăr? Întâiul tramvai electric în Constantinopol. Rânduri mărunte. Ștregarul văilor. Șase sute de lei. Adieri. Monolog comic. Iubirei. Crima lui Sylv. Bonnard.

Biblioteca teatrală. *Un tutor*, comedie în 2 acte și 1 tablou, de Mat. Poni. Prețul 50 fileri.

Crăciunul lui Osman, comedie în 1 act, de Vict. Eftimiu. Prețul 30 fileri.

Ariciul și sobolul, fabulă modernă în 1 act, de Vict. Eftimiu. Prețul 30 fileri.

Poveste de Crăciun, în 1 act, de Vict. Eftimiu. Prețul 30 fil.

Să pot comanda la librăria Ioan I. Ciurcu, Brașov.

Constituția Țării, textul complet și cu modificările din 1879 și 1884. *Prețul 50 bani*. Să trimită franco contra valorii trimisă anticipat prin mărci postale. **Legea Electorală** pentru Camără, Senat și Cons. Comunal cuprinzând și procedura electorală. *Prețul 50 bani* și să espediază franco contra valorii remisă prin mărci postale. — Să pot comanda la Librăria *Alcalay & Co. București*.

Licitațiune minuendă

Pe baza încuviințării Venerabilului Conzistoriu diecezan ddto 20 Aprilie 1913 Nr. 6180 B. ex. 1913 să escrie licitațiune minuendă pentru repararea, pavarea și pictarea bisericii, apoi pentru facerea tronurilor, strănilor și a scaunelor la biserica din **Recița-română**, protopresbiteratul Bocșei-montane.

Prețul de exclamare pentru toate lucrările este de 6281 cor. 40 fil.

Lucrarea de renovare, pictura și sculptura să pot da în întreprindere și separat.

Licitațiunea să va ținea în 25 Martie (7 Aprilie st. n.) a. c. la orele 2 d. a. în localul școlii confesionale din loc.

La licitațiune să admit numai măestri cualificați Ceice doresc a lua aceste lucrări în întreprindere. au să depună vadiu de 10%.

Planurile și specificațiunile, precum și condițiunile de licitațiune să pot vedea ori și când la oficiul parohial.

Comuna bisericască își rezervă dreptul, a preferi dintre licitanți pe acela, în care are mai multă încredere, fără considerare la preț și nu acordă nimănui nici un fel de diurne sau spese de călătorie.

Întreprinzătorul va suporta spesele împreunate cu facerea contractului și spesele de colaudare.

Contractul încheiat, pentru întreprinzător va fi valabil îndată după subscriere, iar pentru comuna bisericască numai după aprobarea Venerabilului Conzistoriu diecezan.

Recița-română din ședința comitetului parohial ținută în 4/17 Martie 1914.

George Nicolaevici

președ. com. par.

1—2

Ioan Mărilă

not. com. par.

În-conțelegere cu mine: *Mihail Gașpar*, protopop.

Pe baza încuviințării Ven. Conz. diecezan gr. or. rom. din Caransebeș ddto 3 Ianuarie 1910 Nr. 9519 B. ex 1910 să escrie licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a bisericii gr. or. rom. din comuna **Socolar** (Szakalár), protopresbiteratul Bisericii-Albe.

Prețul de exclamare este 26003 cor. 46 fil.

Licitațiunea să va ținea în 23 Martie st. v. (5 Aprilie st. n.), la orele 10 a. m. în școala conf. gr. rom. din loc.

Doritorii de a întreprinde acest lucru să se prezenteze în ziua amintită, având a depune vadiu de 10% din prețul exclamării în bani gata ori în hârtii de valoare.

Planul și specificațiunea de spese și măsurii, precum și condițiunile de licitațiune să pot vedea în orice zi la oficiul parohial din loc.

Comuna bisericască își rezervă dreptul de a modifica și schimba unele mici lucruri din plan, precum și

dreptul de preferință asupra acelor măestri, în cari va avea mai multă încredere.

Întreprinzătorul nu are drept de a pretinde diurne sau viaj și spese de călătorie.

Întreprinzătorul este îndatorat să rebonifice comunei bisericești spesele avute cu compunerea planului.

Socolar din ședința comitetului par. ținută la 9/22 Faur 1914.

Iacob Vucu Valeriu Nediciu Ieremia Verca
preș. com. par. paroh, not. com. par.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual: *Dr George Dragomir.* 3—3

Concurs.

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Conzistoriu diecezan ddo 2 Decembrie 1913 Nr. 8719 B-1913 să publică concurs pentru întregirea parohiei de clasa II din **Ciclova-română**, protopresbiteratul Orăviței-montane, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“.

Emoluamentele sânt:

1. Sesiunea parohială constatătoare din 45 jugere pământ.

2. Birul parohial uzuat.

3. Stola uzuată.

Alesul preot are să supoarte dările după pământ.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înainta rugărilor adresate comitetului parohial din Ciclova-română, instruate conform regulamentului pentru parohii, Prea On. Oficiu protopresbiteral în Bocșa-montână (Boksánbánya), apoi a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în oratorie și cântare, însă nu în ziua de alegere.

Ciclova-română (Csiklófalú) la 13 Ianuarie 1914.

Nicolae Câlnicean m. p. **Ion Mărgan** m. p.
președinte. 1—3 notar.

În conțelegere cu mine: *Mihail Gașpar*, protopop ca administrator protopresbiteral.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională ort. română din **Hezeriș** (Lugosegres) să escrie concurs pelângă următoarele

Emolumente:

1. Salar 600 coroane.

2. Pentru lemne și cărătura lor 200 cor.

3. Pentru conferințe și adunarea generală 30 cor.

4. Pentru scripturistică 20 cor.

5. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.

6. Jumătate (1/2) jug. grădină cu locuință.

7. Pământ arător două și jumătate jug.

Pentru întregirea salarului s'a cerut ajutor dela stat. Alesul e îndatorat a purta protocoalele comitetului și sinodului parohial și socoșile bisericii și ale cultului.

Ceice doresc a ocupa acest post sânt poștiți a se prezenta în vr'o Duminică sau sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare, iar rugările a le înainta Prea On. Oficiu protopresbiteral în Logoj.

Hezeriș (Lugosegres) din ședința comitetului parohial ținută la 2 Februarie 1914.

3—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Dr George Popoviciu*, protopresbiter.

Cum scăpăm vitele de

CĂLBAZĂ?

Numai tractându-le (dându-le) cu medicament anume preparat și care să poate căpăta în farmacia „LA VULTURUL NEGRU“ (în casa Dlui Brâncoviciu) din Caransebeș.

Nci un econom să nu întârzie aș procura câte o doză care costă la vite mari **3 cor.**; iar la oi, capre și porci **60 fileri**. Informațiuni mai de aproape da:

DIMITRIE ALEXANDROVITS

Farmacia „LA VULTURUL NEGRU“
KARÁNSEBES.

2—3

CHEAG

pentru închegarea laptelui
făcut din rânză de miel și vițel

Să capătă la:

PÁLFI MÁRTON, KARÁNSEBES.

3—

...

La cerere trimit prețcurent gratis și franco,
precum și îndrumarea pentru folosire.

